

Пам'яті Петра Олексійовича Буртного
(04.08.1941—09.04.2024)

9 квітня 2024 р. пішов з життя Петро Олексійович Буртний, ветеран Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України, який упродовж майже 60 років був одним з ключових наукових співробітників Відділу фізичних властивостей речовини Землі, згодом сейсмометрії і фізичних властивостей речовини Землі, потім петромагнетизму і морської геофізики, а з квітня 2024 р. — Відділу регіональних проблем геофізики.

Народився Петро Олексійович 4 серпня 1941 р. у с. Чагів Оратівського району Вінницької області. Його дитинство припало на найважчий для нашої країни час — Велику Вітчизняну війну. Після закінчення у 1958 р. Пісківської середньої школи (Бордянський район, Київська область) вступив до Київського національного університету імені Тараса Шевченка на геологічний факультет, який закінчив у 1963 р. за спе-

ціальністю геологічна зйомка та пошуки родовищ корисних копалин.

За розподілом Петро Олексійович був направлений на роботу в Північно-Казахстанське геологічне управління, де рік працював інженером-петрографом тематичної партії Кустанайської пошуково-зйомочної експедиції. У 1964 р. був призваний на дійсну строкову службу до лав Радянської армії, а після демобілізації у грудні 1965 р. повернувся в Україну. На той час новостворений Інститут геофізики АН УРСР мав потребу у фахівцях геологічного спрямування. Випадково Петро Олексійович натрапив на одну з об'яв Інституту щодо запрошення на роботу інженера-петрографа і вже у січні 1966 р. був зарахований на посаду інженера Відділу фізичних властивостей речовини Землі.

У 60-х роках одним із найактуальніших наукових геофізичних напрямів були експериментальні дослідження фізичних властивостей гірських порід, які активно розвивалися в Інституті під керівництвом Т.С. Лебедева. Основним науковим напрямом діяльності Відділу фізичних властивостей речовини Землі було експериментальне вивчення фізичних параметрів гірських порід Українського щита при високих тисках і температурах.

Петро Олексійович упродовж багатьох років очолював польові експедиційні роботи Відділу, під час яких було відібрано близько 5 тисяч зразків кристалічних порід. Предметом його наукових досліджень був їх петрографічний аналіз. Він також брав безпосередню участь в експериментальних лабораторних вимірюван-

Citation: In memory of Petro Oleksiyovych Burtnyi (04.08.1941—09.04.2024). (2024). *Geofizychnyi Zhurnal*, 46(2), 90—93.

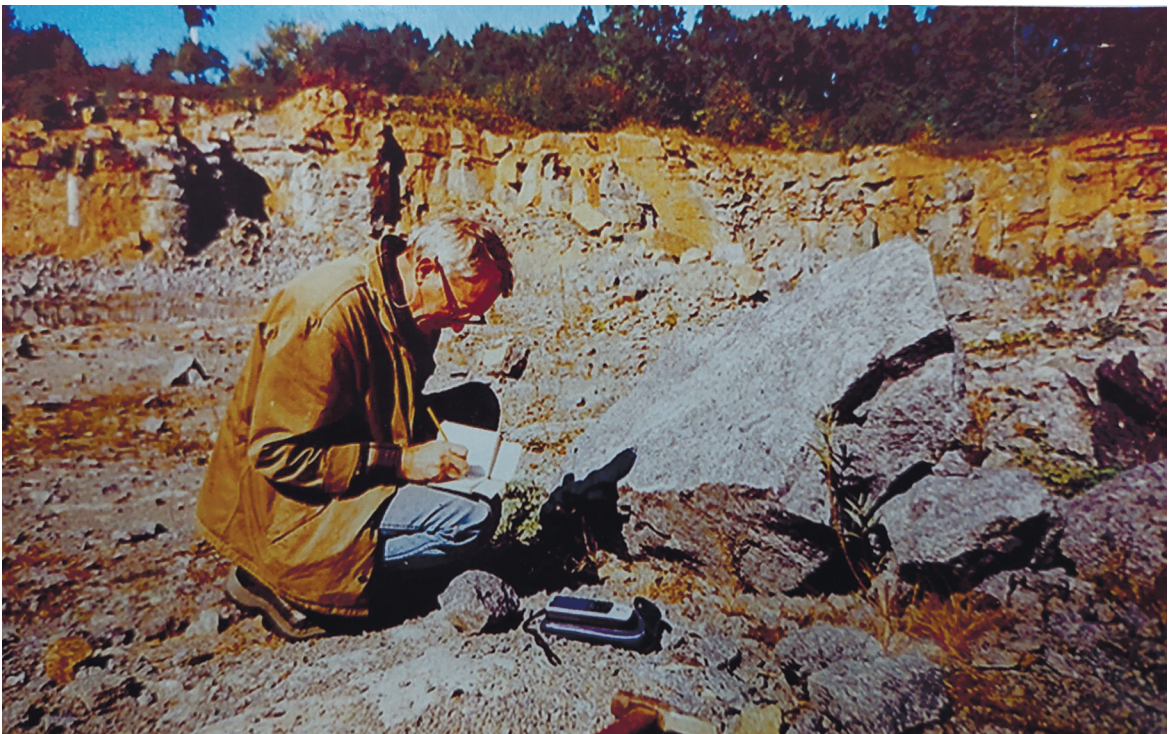
Publisher Subbotin Institute of Geophysics of the NAS of Ukraine, 2024. This is an open access article under the CC BY-NC-SA license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

нях фізичних параметрів гірських порід у різних термобаричних умовах. Виконаний Петром Олексійовичем обсяг петрографічних досліджень по-справжньому вражає.

Результати експериментальних лабораторних досліджень зразків гірських порід Українського щита в спеціалізованих камерах високого тиску і температури, в яких імітувалися різні глибинні термобаричні умови, опубліковані в численних наукових працях [Лебедев, Буртний, Корчин, 1973; Лебедев, Корчин, Буртний, 1975, 1983, 1985, 1987, 1989, 1991, 1992, 1994; Буртний и др., 2003 та ін.]. Петро Олексійович зробив вагомий внесок у петрофізичні дослідження зразків керна, відібраних в процесі буріння Криворізької надглибокої свердловини [Лебедев, Корчин, Буртний, 1994, 1996 та ін.]. Значна частина його наукових публікацій присвячена термобаричному петрофізичному глибинному моделюванню структур земної кори [Лебедев, Корчин, Буртний, 1999, 2001; Лебедев и др., 1988; Корчин, Буртний, Карнаухова, 2014; Korchin et al., 2020 та ін.]. За монографію «Термобаричне петрофізичне моделювання в геофізиці» [Корчин, Буртний, Кобо-

лев, 2013] Петра Олексійовича у 2017 р. був удостоєний премії НАН України імені С.І. Субботіна.

Яскравою сторінкою життєдіяльності Петра Олексійовича слід вважати його участь у численних морських геолого-геофізичних експедиційних дослідженнях Світового океану на науково-дослідних суднах «Академік Вернадський», «Професор Водяницький», «Професор Колесников», «Володимир Паршин» та «Київ». Він був учасником першої та другої спеціалізованих геолого-геофізичних експедицій в Індійський та Атлантичний океани на НДС «Академік Вернадський». У 2004 р. Петро Олексійович приймав участь у сезонних роботах в Антарктиці під час перебування на українській антарктичній станції «Академік Вернадський». З ним завжди було просто, приємно, комфортно та затишно. Особливо це було відчутно в багатомісячних рейсах на НДС, де завжди присутня психологічна напруга, пов'язана з невеликим колом одних і тих же колег. Він був тією людиною, яка першою прийде на допомогу і зробить все, що від нього залежить та навіть більше. Тому його любили і поважали всі, з ким він працював.

В останні роки Петро Олексійович, незважаючи на проблеми зі здоров'ям, був ініціатором і взяв на себе основну роботу з узагальнення та систематизації отриманих протягом останнього півстоліття матеріалів досліджень та підготовки до друку довідника (кадастру) фізичних властивостей гірських порід Українського щита при високих тисках і температурах [Буртний та ін., 2023].

Список літератури

Лебедев Т.С., Буртний П.А., Корчин В.А. Связь порового пространства со скоростью упругих волн в горных породах при высоких давлениях. *Геофиз. сб.* 1973. Вып. 54. С. 7—18.

Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Некоторые вопросы поведения порового про-

ім'я П.О. Буртного добре відоме геологічній спільноті з його публікацій у провідних наукових журналах і монографіях та участі у численних міжнародних конференціях. Більша частина його життя була присвячена вивченню гірських порід, їх зародженню, перетворенню і сучасному існуванню. За його плечима у співавторстві близько 200 наукових праць, у тому числі кілька монографій. Тільки виключною працелюбністю, надзвичайною зайнятістю поточними справами і притаманною скромністю можна пояснити відсутність у нього наукових ступенів і звань. За високі наукові досягнення та багаторічну плідну працю Петра Олексійовича у 2011 р. нагороджено Почесною грамотою Президії НАН України.

Петро Олексійович був надійною опорою для своєї великої сім'ї. Зі своєю дружиною Іною Леонідівною дружно і злагоджено прожили 60 років. Вони завжди підтримували і ніжно піклувались один про одного. Він був чудовим батьком для своїх двох дочок і дідусем для онуків, гідним прикладом до наслідування.

Петро Олексійович був прикладом самовідданого служіння науці, високої працездатності та цілеспрямованості. Він назавжди залишиться в нашій пам'яті як професіонал високого класу, надзвичайно порядна, надійна, чуйна і життєрадісна людина.

Від імені колективу Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України висловлюємо щире співчуття родині Петра Олексійовича, близьким друзям та колегам.

*Старостенко В.І., Верпаховська О.О.,
Коболєв В.П., Карнаухова О.С.,
Соловійов В.Д., Нех О.С., Яковенко В.М.*

странства и его связь со скоростью упругих волн в горных породах при высоких давлениях. В кн.: *Геофизические исследования земной коры и мантии Украины*. Киев: Наук. думка, 1975, С. 46—50.

Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Ско-

- рости упругих волн в ультраосновных и метаморфических породах при высоких термобарических режимах и некоторые общие вопросы их изменения с глубиной. *Геофиз. журн.* 1983. Т. 5. № 5. С. 36—45.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Особенности изменения упругих параметров вещества литосферы в различных глубинных *РТ*-условиях. В кн.: *Петрофизические исследования на щитах и платформах*. Апатиты: Изд-во Кол. филиала АН СССР, 1985, С. 81—86.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Новые аспекты геофизического приложения результатов термобарических исследований упругих свойств горных пород. *Геофиз. журн.* 1987. Т. 9. № 2. С. 55—69.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Савенко Б.Я., Шаповал В.И., Шепель С.И., Буртний П.А. *Петрофизические исследования при высоких РТ-параметрах и их геофизические приложения*. Киев: Наук. думка, 1988, 250 с.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Геофизические приложения результатов *РТ*-изучения упругих характеристик горных пород. В кн.: *Свойства и состояние минерального вещества в недрах Земли*. Москва: Наука, 1989, С. 56—72.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Термобарические изменения упругой анизотропии некоторых метаморфических пород. *Геофиз. журн.* 1991. Т. 13. № 6. С. 17—29.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Упругая анизотропия и структурные преобразования амфиболита при высоких *РТ*-параметрах. 1. Ультразвуковые и петрографические исследования. *Геофиз. журн.* 1992. Т. 14. № 6. С. 29—42.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Прогнозная оценка напряженного состояния плагиогранитов по СГ-8. *Геофиз. журн.* 1994. Т. 16. № 2. С. 57—71.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Термобарические изменения упругих свойств горных пород из нижней части разреза Криворожской сверхглубокой скважины (Украина). *Геофиз. журн.* 1996. Т. 18. № 2. С. 20—34.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Глубинное петроскоростное моделирование земной коры Среднего Побужья (Украина). *Геофиз. журн.* 1999. Т. 21. № 1. С. 64—84.
- Лебедев Т.С., Корчин В.А., Буртний П.А. Петроскоростное моделирование глубинных зон земной коры северо-западной части УЩ. *Геофиз. журн.* 2001. Т. 23. № 6. С. 40—53.
- Буртний П. А., Карнаухова Е. Е., Корчин В. А., Савенко Б. Я., Шаповал В. И., Шепель С. И. Физические характеристики магматических пород района Антарктической станции «Академик Вернадский». *Укр. антаркт. журн.* 2003. № 1. С. 47—53.
- Корчин В.А., Буртний П.А., Коболев В.П. *Петрофизическое глубинное моделирование Украинского щита*. Киев: Наук. думка, 2013, 312 с.
- Корчин В.А., Буртний П.А., Карнаухова Е.Е. Температурное и петрофизическое моделирование глубинных горизонтов земной коры района Антарктического полуострова. *Укр. антаркт. журн.* 2014. № 13. С. 31—47.
- Korchin V.A., Rusakov O.M., Butrny P.A., Karnaukhova E.E. The origin of the low density zones in the crystalline crust of the Transcarpathian Depression (Ukraine) from petrophysical thermobaric modelling. *Геодинаміка*. 2020. № 1(28). С. 81—93.
- Буртний П.О., Карнаухова О.Є., Коболев В.П., Корчин В.О., Кравчук М.В., Денисенко Б.В., Нех О.С. *Довідник (кадастр) фізичних властивостей гірських порід Українського щита при високих тисках і температурах*. Київ: Наук. думка, 2023, 282 с.